

Az elemek átalakítása és — az alkímisták álma

Dr. Náray-Szabó István előadása

(A Délmagyarország munkatársától.) A Ferenc József Tudományegyetem Barátainak Egyesülete csütörtökön délután ülést tartott, amelynek keretében dr. Náray-Szabó István egyetemi magántanár „Az elemek átalakítása” címmel tartott érdekes előadást. Dr. Erekly István egyetemi tanár megnyitó szavai vezették be az előadást, majd dr. Náray-Szabó a négy ősi elemről: a tűz, víz, levegő és a föld különböző összetételeiből keletkezett elemekről beszélt. Kifejtette, hogy a misztikus középkor évszázadaiban az alkímisták annak a célnak szentelték minden idejüket, hogy a kevésbé értékes fémekből aranyat állítsanak elő. Ennek a törekvésnek az alapja a görög filozófiában volt megadva, eszerint minden anyag a négy őselem összetételéből adódik.

— Később, a természettudományok fejlődésével megállapították a kémiai elemek szabatos meghatározását — mondotta Náray-Szabó. Elemek az olyan testek, melyek semmiképp sem bonthatók fel egyszerűbb anyagokra. Jelenleg 90 kémiai elemet ismerünk, ezekből épül fel minden ismert anyag. Az elemek legkisebb részei, amelyben azok kémiai sajátosságai benne foglaltatnak, az atomok. Mióta azonban a radioaktivitást felfedezték és megvizsgálták, kiderült, hogy a radioaktív elemek, melyek közt legismertebb a rádium, maguktól szétesnek oly módon, hogy újabb elemek keletkeznek belőlük, miközben különböző sugárzásokat bocsátanak ki. Az atomokban, az elemek legapróbb részecskéiben, igen nagy mennyiségű energia van felhalmozva, melynek egy része a radioaktív elem átalakulásánál felszabadul.

— Rutherford angol kutató vette észre, hogy a rádium sugárzása, mely óriási sebességgel repülő hélium-atommagokból, u. n. alfarészecskékből áll, képes más atomokat átalakítani. Nitrogénből így egy-egy hidrogén és oxigén-atom keletkezik. Ennek a folyamatnak a kihasználása azonban igen rossz, mert csak minden milliommódi ütközés, mely egy alfa-rész és egy nitrogénatom közt végbemegy, vezet a fenti átalakulásra. Ujabbban mesterségesen, nagyfeszültségű elektromos kisüléssel állítanak elő ilyen óriási sebességű, elektromos töltéssel bíró részecskéket, főleg hidrogén-magvakat. (Ezeknek ütközése más atomokba ugyancsak át-

alakulásra vezet.)

Dr. Náray-Szabó István azzal fejezte be előadását, hogy még távol állunk attól, hogy bármilyen elemet tetszés szerint átalakíthassunk, hiszen mindig csak igen kis mennyiségben sikerült eddig az átalakítás. Elvileg azonban már semmi akadály sincs ennek és így megérthetjük, hogy a kísérleti technika fejlődésével az elemek átalakítása

gyakorlatilag is keresztülvihető mértékben történjék, ami által az alkímisták álma valóra válik. A szükséges óriási energiamennyiségek értéke azonban sokszorosan felülmúlja a keletkezett anyag értékét, tehát aligha fognak valaha ily módon aranyat termelni.

Az érdekes előadásért Erekly professzor mondott köszönetet.

Az ügyvéd 20.000 pengős kártérítési pere a lábtörés miatt

Ki követelt el gondatlanságot: a háztulajdonos, vagy a látogató

(A Délmagyarország munkatársától.) Dr. Szegő Izsó budapesti ügyvéd a múltév májusában Szegeden járt és a Francia-ucca 27. számú házban a nővérét akarta meglátogatni. Az ügyvéd az udvaron keresztül próbálta megközelíteni a lakást, alig hagyta el azonban a kapualját, a földes uton megcsuszott, végigdőött és combtörést szenvedett. Az ügyvédet a mentők beszállították a kórházba, ahol több napon át ápolták, majd dr. Szegő betegszállító autójával Budapestre utazott és szanatóriumban kezelte magát. Hosszu hónapokig tartott, amíg felgyógyult és ekkor a Francia-ucca 27. számú ház tulajdonosai: özv. Veszéka Nándorné, özv. Imre Jánosné és Kovács Sándorné ellen kártérítési pert indított a szegedi törvényszéken.

Az ügyvéd első alkalommal a kárát 9383 pengőben határozta meg, de keresetében már annakidején fenntartotta magának a jogot arra, hogy többletkárát utólag is érvényesíthesse.

Dr. Schwepler János törvényszéki bíró több ízben tartott tárgyalást az ügyben. A balesetet elszenvedett ügyvéd azt vitatta, hogy jogszabály szerint a háztulajdonos a lakások bejáratához vezető utat tartozik gondozni és oly állapotban tartani, hogy azon a járőkelők testi épségük veszélyeztetése nélkül közlekedhessenek. Hivatkozott arra is, hogy ugyanazon a helyen, ahol ő elesett, már történt egyszer szerencsétlenség, amennyiben egy asszony ugyancsak elcsuszott és eltörte a karját. Az ügyvéd szerint a házbeliék folyton figyelmeztették a háztulajdonosokat, hogy a szóbanforgó helyet köveztessek ki, mert fokozza annak veszélyességét voltát az a körülmény is, hogy ugyanott van a szennyvízcsatorna és a házbeliék a szennyvizet odaöntik, miáltal az udvarnak ez a része állandóan csuszos.

Az alperes háztulajdonosok dr. Csonka Nándor utján terjedelmes előkészítő iratban válaszoltak az ügyvéd keresetére. Ebben megemlítették, hogy az ügyvéd gondatlanságot követelt el, amikor az udvarra lépett, mert a nővére lakásához, a csatornanyílás mellett rendszeren kikövezett téglagyalogárdán is eljuthatott volna. Az ügyvéd azonban nem a téglautat használta, hanem a földes udvaron ment keresztül és eközben történt a baleset.

A törvényszék megsemmisítette a baleset színhelyét, majd a ház lakóit kihallgatta. Ezután hozta meg az ítéletét Schwepler bíró és dr. Szegő Izsó ügyvédet elutasította a keresetével.

Az indokolás szerint, kétségtelen, hogy közönséges figyelem és gondosság mellett előre látható, hogy a vízkifolyó nyílásának elhelyezése bizonyos körülmények között veszélyes lehet a közlekedők számára. Megállapítást nyert az is, hogy a vízkifolyó építését annakidején a háztulajdonosok képzett kőművesmesterre, tehát szakemberre bízták és így a kellő gondosságot kifejtették. Az is megállapítást nyert, hogy öt évvel ezelőtt a szóbanforgó udvaron történt már baleset, de nem a vízkifolyó mellett, hanem a fasszinek közelében, tehát a két baleset között nincs összefüggés.

Megállapítja végül az indoklás, hogy az ügyvéd a kellő figyelmet elmulasztotta, mert a vízkifolyó mellett van akkora terület, ahol veszély nélkül lehet közlekedni és ebből a törvényszék nyilvánvalónak tartotta, hogy a baleset az ügyvéd gondatlanságára vezethető vissza. A törvényszék arra kötelezte az ügyvédet, hogy 300 pengő perköltséget fizessen meg.

Dr. Szegő Izsó dr. Sebők Vilmos utján felbevezéssel élt. A baleset ügye így a szegedi ítélőtábla elé került és a tábla Elemeny-tanácsa megváltoztatta az elsőbíróság ítéletét, megállapította a Francia-ucca 27. számú ház tulajdonosainak kártérítési felelősségét és az ügyet a kártérítés összegének megállapítása végett visszautalta a törvényszékhez.

Az alperesek a táblai ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a kuriához, de a legfelsőbb bíróság a felülvizsgálati kérelmet elutasította.

A kuria ítélete után dr. Szegő összegszerűsítette a kárát, amelyet ezuttal 19.812 pengőben kért megállapítani. Huszonhét tételben sorolta fel a kár összegét, ezek között a szegedi mentők díjától kezdve a keresetképtelenség folytán elmaradt jövedelméig, különféle összegeket szerepeltet. A költségjegyzék szerint az operateur szakorvos díja 800 pengő volt, a műtői asszisztenciaért 115 pengőt fizetett, a belgyógyász kezelő orvos honoráriumát 650, ápolónő díja 192, Szent-Lukács-fürdő költsége 528, masször költsége 420, iszapfürdő 300, hévízi fürdőkúra 500, autóhasználat (270 napon, naponta négyszer) 2160 pengő. Három és fél hónapi keresetképtelenség címén 7000 pengőt számított fel dr. Szegő Izsó, további két és fél hónapra 50 százalékos keresetcsökkenés címén 2500 pengőt állított be a költségjegyzékbe és végül azt írja, hogy a baleset folytán a keresetképtelensége még ezentúl is 20 százalékkal csökkent, miért is ezen a címen 2400 pengőt számít fel. Az összes költségek így, egyéb kisebb költségekkel együtt, 19.812 pengőt tesznek ki a felperes ügyvéd szerint.

Megjegyzi továbbiakban dr. Szegő, hogy amennyiben rokkantsága, amely a combcsonttörésből kifolyólag keletkezett, esetleg véglegesnek bizonyulna, akkor az alperes háztulajdonosoktól a rokkantság fokához képest életjáradék követeléséhez is fentartja a jogát.

A kártérítés összegének megállapítása végett a szegedi törvényszék rövidesen tárgyalást tűz ki és jogászörökben érdeklődéssel várják, hogy a közel huszezer pengős igényről szemben mekkora kártérítést ítél meg a törvényszék.

Alulírottak mélyszégyen fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett jó nőm, leányunk

Tóth Jánosné

szül. Szinmáster Erzsébet életének 40-ik évében hosszas betegség után az Urban elhunyt.

A megboldogult kihalt porrá folyó hó 23-án délután 8 órakor fogjuk a városi kórház ravatolozó terméből, a rókusai temetőben örök nyugalomra helyezni.

Szeged, 1934. nov. 22-én.

A gyászoló család.

SZEGEDI VÁROSI SZÍNHÁZ

Ma és szombaton este

Lehár Ferenc

vezényletével eredeti bemutató

Szép a világ

operett 3 felvonásban.

Vasárnaptól minden este és vasárnap délután rendes helyárrakkal

Szép a világ

SZUCS LASZLÓ, a m. kir. Operaház tagjának fellépésével.

Magyar festőművészek állandó kiállítása Tisza Lajos körút 42/a.

Hazánk legkiválóbb világhírű művészeinek csodásan szép, sikertült művei, többszáz kép gyönyörűen bekeretezve. Hihetetlen olcsó árak, legkényelmesebb fizetési feltételek mellett. Keretezést vállalunk részletre is.